

vagy az utánpótlás nagymértékű csökkenésére, vízszintjük kis változást szenved. A mosoni Duna különösen csendes vízjárású, mert vizét mesterségesen is szabályozzák a rajkai zsilippel. A talajvíz mozgására Lébény—Öttevény táján hat ki legmesszebb, hatása itt a Rábcáéval találkozik. A Hanság K-i medencéjében a Rábca szabályozza a talajvíz ingadozását. Mivel itt a talajvíz gyakran iszapban vagy homokban áll, ingadozása nagyobb, mint a kavicsban; területi kihatása valamivel szűkebb körű. A Rába és a Répce hatása csak hosszú keskeny területsávon észlelhető. Ahol terraszok között folynak, a folyó-hatás csak a közbeszorított keskeny ártereken érvényesül, és az összeszorítottsággal együtt nő az ingadozás mértéke.

Folyóktól távolabbi, vagy a folyók magas vizeinek szintvonalára fölé emelkedő kavicsmezőkön és terraszokon a talajvíznek úgyszólván nincs ingadozása. 1953 tavaszától őszig az ingadozás szélső értékei sok kútban nem haladták meg az 5—10 cm-es távközt. Ilyen területek a Mosonszentjános körüli kavicsbát és a Rábaköz Ny-i felének kavicsmezeje.

A Hanság mélyvidékére, főként annak Ny-i felén a lassú, de elég számottevő évszaki ingadozás jellemző. A talajvíz szintjét sem a folyók vízállása, sem a csapadék nem zavarja észrevehetően. A télen magasra emelkedő talajvíztükör tavasszal süllyedésnek indul, és egyenletesen, lassan 0,5—1,0 m-t süllyed őszre.

A Földtani Intézetben a 300 kút észlelésének napi adatai kartotékon és grafikonokon rendelkezésre állanak.

COMPTE RENDU SUR LE LEVÉ D'EAU SOUTERRAINE EN 1953

Par A. RÓNAI

En 1953, on a poursuivi les travaux de l'observation de l'eau souterraine à trois régions du pays. Au-delà de la Tisza, nous avons continué le levé du cadastre national des puits et celui du niveau d'eau souterraine. Au Kisalföld (Petite Plaine Hongroise) et au bord septentrional de l'Alföld (Grande Plaine Hongroise) nous avons observé le jeu de l'eau souterraine, dans des puits choisis, par des mesurages journaliers.

Au cours des travaux faits au-delà de la Tisza, nous avons enregistré les puits et constaté la profondeur du niveau d'eau souterraine, aux terrains sableux du Nyírség, au plateau de loess du Hanság et aux plaines alluviales qui entourent ces territoires-là (parmi elles, au Hortobágy). Aux alluvions, cette nappe d'eau se trouve en 3 à 4 m de profondeur au-dessous de la surface, dans les vallées entre les dunes de sable du Nyírség: de 2 à 3 m, mais au plateau de loess du Hajdúság: de 8 à 10 m. D'ailleurs, le plan de la nappe d'eau suit en général le relief, et, dans les dunes de sable du Nyírség, il atteint même une hauteur de 155 m au-dessus du

niveau de la mer; en même temps, tout autour, aux terrains d'inondation qui entourent la région sableuse, il a une hauteur absolue de 110 m environ.

L'oscillation du niveau de l'eau souterraine est la plus grande aux rives de la Tisza et la plus petite aux parties plus hautes de la région des collines du Nyírség. L'oscillation du niveau d'eau qui est forte dans la proximité du fleuve, se diminue brusquement si l'on s'éloigne des rives.

A une distance de quelques km, l'oscillation de 7 à 8 m près de la rive, se diminue aux valeurs de 3 à 4 m, et même moins aux terrains vastes d'inondation. La grandeur de l'oscillation du niveau d'eau souterraine le long du fleuve dépend, à son tour, de la largeur du terrain d'inondation. Plus le terrain d'inondation devient étroit, plus l'oscillation du niveau d'eau grandit.

Les données de l'analyse chimique des échantillons d'eau souterraine recueillis ne sont encore élaborées. Mais on a prouvé que les puits d'eau souterraine à une teneur en sel apparente, dans les environs de Tisza-gyulaháza — c'était E. SCHERF qui y a attiré l'attention — avaient été salés de la surface.

L'examen comparatif des températures des eaux des puits d'eau souterraine rendrait possible, à quelques endroits, l'investigation des lignes de fractures tectoniques. P. e. à la limite occidentale du marais d'Ecsed la température des puits d'eau souterraine est de 2 à 3 C° plus haute que celle des puits des environs. Les puits à température élevée forment une ligne strictement droite, de direction N—S.

Au Kisalföld nous avons mesuré journalièrement le niveau d'eau du mois d'avril au mois de septembre, 1953, en 300 puits choisis; au bord septentrional de l'Alföld, en 280 puits d'eau souterraine. Les figures ci-jointes montrent quelques diagrammes des eaux et, par endroits, la grandeur du jeu.

ОТЧЕТ О КАРТИРОВАНИИ ГРУНТОВОЙ ВОДЫ, ПРОВЕДЕННОМ В 1953 Г.

Андраш Ронаи

В 1953 г. работы наблюдения грунтовой воды были исполнены в трех областях страны. В области за Тиссой было продолжено составление общегосударственного кадастра колодцев и картирование уровня грунтовой воды. На Малой Низменности и на северной окраине Низменности в избранных колодцах суточными измерениями проводились наблюдения над режимом грунтовой воды.

В течение проведенной в области за Тиссой работы колодцы были учтены и глубина уровня грунтовой воды была установлена на песчаной территории Ньиршега, на лёссовой платформе Хайдушага и на окружающих эти области аллювиальных равнинах, между прочим на Хортобадье. Это зеркало воды на аллювиях располагается на глубине 3—4 м под по-

верхностью, в долинах, расположенных между песчаными бугорками Ньиршега — на глубине 2—3 м, а на лёссовой платформе Хайдушэга — на глубине 8—10 м. Впрочем плоскость зеркала воды следует рельефу и в песчаных бугорках Ньиршега повышаетбя даже на высоту 155 м над уровнем моря ; в то же время на поймах, окружающих песчаную область, оно находится на абсолютной высоте примерно 110 м.

Колебания уровня грунтовой воды являются наибольшими на берегах р. Тисса, а наименьшими на высоколежащих участках холмистого края Ньиршега. Удаляясь от берегов, значительное приречное колебание уровня воды внезапно уменьшается. На расстоянии нескольких километров прибрежное колебание, равняющееся 7—8 м, уменьшается до 3—4 м, а на широко распространяющихся поймах еще ниже. Величина приречного колебания грунтовой воды зависит также от ширины поймы. Где пойма сужается, колебание уровня грунтовой воды увеличивается.

Данные химического анализа собранных проб грунтовой воды еще не обработаны. Колодцы грунтовой воды с поразительно соленой водой, на которые Э. Ш е р ф обратил мое внимание, оказались загрязненными с поверхности колодцами.

Сравнительное исследование температуры воды колодцев грунтовой воды по местам дает возможность следования тектонических сбросовых линий. Так на западной границе Эчедского болота температура воды в колодцах грунтовой воды превышает температуру окружающих колодцев на 2—3° С. Колодцы с более теплой водой располагаются по твердой прямой линии, простирающейся с севера на юг.

С начала апреля 1953 г. до конца сентября суточные измерения уровня воды были проведены в 300 избранных колодцах Малой Низменности и в 280 колодцах грунтовой воды северной окраины Низменности. Некоторые кривые режима воды и местами величина колебаний уровня воды изображены на приложенных рисунках.